

สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)

การริเริ่มและก่อตั้ง

สมาคมนี้ได้ถือกำเนิดขึ้นจากเจตจำนงของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้ว่าปัจจุบันนี้จะมีสมาคมอาสาซึ่งมีประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นสมาชิกอยู่ แต่ก็ยังนับว่าเล็กเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายประจัญหน้า (Confrontation) ระหว่างมาเลเซียกับอินโดนีเซียได้สิ้นสุดลง และได้มีการฟื้นฟูสัมพันธภาพทางการทูตระหว่างมาเลเซียกับฟิลิปปินส์อีกครั้งหนึ่ง เมื่อกลางปี ค.ศ. ๑๙๖๖ ประเทศอินโดนีเซียซึ่งได้ผ่านวิกฤตการณ์การเมืองภายในประเทศมาแล้ว และได้หันกลับมาดำเนินนโยบายต่างประเทศเป็นเสรียิ่งขึ้น จึงได้กลับพัฒนาสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีกับประเทศต่าง ๆ ในเขตภูมิภาคนี้มากยิ่งขึ้น และเห็นความจำเป็นจะต้องร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านที่แนวความคิดทางการเมืองคล้ายคลึงกัน " แต่ก็ไม่

Bernard K. Gordon "Regional Organization in Southeast Asia: ASEAN and its predecessors"East Asian Regionalism and United States Security (Virginia: Research Analysis Corporation 1968) p.42.

ปรารถนาที่จะเข้าร่วมในสมาคมที่ตั้งขึ้นแล้ว เช่น สมาคมอาสา เนื่องจากมีความถือตัวในเกียรติภูมิของประเทศใหญ่ที่มีพลเมืองถึง ๑๐๐ ล้านคน ส่วนสิงคโปร์เดิมก็เคยอยู่รวมกันมาเลเซียในขณะที่มีการก่อตั้งสมาคมอาสาขึ้น และเห็นชอบในการร่วมมือกันระหว่างประเทศอยู่แล้ว แดกต่อมาเมื่อได้แยกออกจากมาเลเซียเป็นประเทศใหม่ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๑๙๖๕ สถาปนารัฐใหม่เป็นสาธารณรัฐสิงคโปร์ ก็ยังไม่ได้เป็นสมาชิกของสมาคมอาสา แต่ก็ปรารถนาที่จะเจริญรอยตามอินโดนีเซียอยู่ ฉะนั้นความคิดเห็นที่จะให้มีการรวมกลุ่มของภูมิภาคนี้จึงได้ขยายตัวออกไป เพื่อความเป็นปึกแผ่นและความก้าวหน้าในส่วนภูมิภาคนี้ ทั้งอินโดนีเซียและสิงคโปร์ก็ควรจะเข้าร่วมในการทำความอุตสาหกรรมพยายามร่วมกันในภูมิภาคนี้ จึงได้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างประเทศสมาชิกอาสาทั้ง ๓ ประเทศ และอีก ๒ ประเทศคือ อินโดนีเซียและสิงคโปร์ เพื่อก่อตั้งสมาคมระหว่างประเทศขึ้นใหม่แทนที่สมาคมอาสา เพื่อให้สมาชิกภาพและการร่วมมือกันอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

เมื่อได้ปรึกษาหารือกันเป็นที่ตกลงในหลักการสำคัญแล้ว รัฐมนตรีต่างประเทศของอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย จึงได้ประชุมกัน ณ บางแสน และกรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ ๕ ถึง ๘ สิงหาคม ๑๙๖๕ และตกลงกันในข้อตกลงองค์การระหว่างประเทศ เพื่อการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขึ้นใหม่ โดยมีประเทศทั้ง ๕ เป็นสมาชิกผู้ริเริ่มก่อตั้ง ปรากฏว่าการประชุมได้ประสบความสำเร็จ รัฐมนตรีต่างประเทศทั้ง ๕ ประเทศ จึงได้ลงนามในปฏิญญาก่อตั้งองค์การนี้เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๑๙๖๕ เรียกว่า "ปฏิญญาสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" (ASEAN Declaration) และให้ชื่อ

องค์การความร่วมมือส่วนภูมิภาคที่จัดตั้งขึ้นใหม่ว่า "สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" (Association of Southeast Asian Nations) หรืออาเซียน (ASEAN)

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

ในปฏิญญาของสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียนนี้ ประเทศสมาชิกทั้ง ๕ โดยนายอาคม นาเลิศ รัฐมนตรีเปเรซิเดียมฝ่ายการเมือง และรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอินโดนีเซีย ตุน อัมบุล ราซัค รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการพัฒนาการแห่งชาติมาเลเซีย นายนาเรชีโซ รามอส รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศฟิลิปปินส์ นายเอส ราชา รัตนัน รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศสิงคโปร์ และนายฉนัค คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศไทย โดยเข้าถึงผลประโยชน์ซึ่งมีอยู่ต่อกัน และปัญหาที่ร่วมกันระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งความจำเป็นที่จะต้องสร้างเสริมสายสัมพันธ์แห่งความเป็นปึกแผ่น และความร่วมมือในภูมิภาคที่มีอยู่แล้วให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ก็ได้แสดงออกซึ่งความปรารถนาที่จะจัดวางรากฐานอันมั่นคงสำหรับการดำเนินการร่วมกัน ในอันที่จะส่งเสริมความร่วมมือกันในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยไม่เจตนาข่มขู่หรือแทรกแซง และเป็นหุ้นส่วนกัน เพื่อที่จะอำนวยให้มีสันติสุข ความก้าวหน้าและเสถียรภาพในภูมิภาค รัฐมนตรีต่างประเทศของอาเซียนได้กล่าวควยว่า บรรดาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ย่อมมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบอันชอบธรรม ในอันที่จะสร้างเสริมเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาค และรับประกันการพัฒนาประเทศเหล่านี้อย่างสันติและก้าวหน้าควย และว่าประเทศเหล่านี้

เจตจำนงแน่วแน่ที่จะดูแลเสถียรภาพและความมั่นคงมิให้มีการเข้ามาเกี่ยวข้องกับฝ่าย
นอก ไม่ว่าในรูปลักษณะใด ๆ เพื่อที่จะธำรงรักษาลักษณะประจำชาติของแต่ละประเทศ
ไว้ตามอุดมการณ์ และความไฝ่ฝันของประชาชนของตน

สำหรับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของสมาคมอาเซียนเท่าที่ระบุไว้
ในปฏิญญาอาเซียน เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๑๙๖๗ นั้น ก็มีสาระสำคัญที่คล้ายคลึงกับเจตนารมณ์
และวัตถุประสงค์ของสมาคมอาสนันเอง กล่าวคือ

๑. เพื่อเร่งรัดความเจริญทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม
และการพัฒนาทางวัฒนธรรมในภูมิภาคโดยความเพียรพยายามร่วมกันด้วยเจตนารมณ์แห่ง
ความเสมอภาค และความร่วมมือร่วมใจ ทั้งนี้เพื่อเสริมรากฐานสำหรับประชาคมที่มี
ความรุ่งเรืองและสันติสุขใบบอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้

๒. ส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค โดยเคารพอย่างแน่ว
แน่ในความยุติธรรม และหลักแห่งเบ็ดเตล็ดธรรม ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างบรรดา
ประเทศในภูมิภาค และยึดมั่นในหลักการแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ

๓. ส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันกระทำกรอย่างจริงจังและความช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกันในเรื่องที่มีผลประโยชน์ร่วมกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ
วิทยาศาสตร์ และการบริหาร

๔. จัดให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในรูปของการอำนวยความสะดวกทางด้านการฝึกอบรม และวิจัยในด้านการศึกษาวิชาชีพ และการบริหาร

๕. ร่วมมือกระทำการอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อการใช้ประโยชน์มากขึ้นในการเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม การขยายการค้า ซึ่งรวมถึงการศึกษาปัญหาในเรื่องการค้าระหว่างประเทศ เกี่ยวกับโลกทัศน์ การปรับปรุงบริการความสะดวกเกี่ยวกับการขนส่งและคมนาคม และการยกระดับการครองชีพของประชาชนของคน

๖. ส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๗. ดำรงไว้ซึ่งความร่วมมืออย่างใกล้ชิด และมีคุณประโยชน์แก่องค์การระหว่างประเทศ และในส่วนภูมิภาคในปัจจุบันที่มีจุดหมายและความมุ่งประสงค์คล้ายคลึงกัน และที่จะแสวงหาช่องทางทั้งหลายให้มีความร่วมมือระหว่างกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น ^๒

การจัดรูปงานและจักรกลของสมาคม

ในปฏิญญาสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) นี้ ได้กล่าวถึงการจัดรูปงานและจักรกลของสมาคมมีดังต่อไปนี้คือ

^๒ The ASEAN Declaration, Bangkok, 8th August 1967.

๑. การประชุมประจำปีของรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ ซึ่งเป็นจักรกลสูงสุดของสมาคม และจะหมุนเวียนกันไปมีไบนครหลวงของประเทศสมาชิก เรียกว่าการประชุมรัฐมนตรีสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่รัฐมนตรีต่างประเทศอาจจะประชุมกันเป็นครั้งพิเศษนอกเหนือไปจากการประชุมประจำปีได้ตามความจำเป็นด้วยการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ ๑ ใค้มี ณ กรุงเพทฯ ประเทศไทย เมื่อเดือนสิงหาคม ๑๙๖๓ ครั้งที่ ๒ ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อเดือนสิงหาคม ๑๙๖๔ การประชุมครั้งที่ ๓ กำหนดจะมีขึ้น ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ สหพันธรัฐมาเลเซีย ในเดือนสิงหาคม ๑๙๖๕

๒. คณะกรรมการประจำ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศของประเทศเจ้าภาพ หรือผู้แทนของรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีสมาชิกประกอบด้วยเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกอื่น ๆ ที่ประจำอยู่ในประเทศนั้น อันจะดำเนินงานของสมาคมในระหว่างที่ไม่มีการประชุมรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ หลังจากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่ ๑ ณ กรุงเพทฯ เมื่อเดือนสิงหาคม ๑๙๖๔ คณะกรรมการประจำของอาเซียนก็ไปปฏิบัติหน้าที่อยู่ ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน และการโอนกิจกรรมและโครงการของสมาคมอาสาสมัครดำเนินการสำหรับสมาคมอาเซียน ขณะนี้คณะกรรมการประจำปฏิบัติงานอยู่ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งจะเป็นสถานที่ประชุมระดับรัฐมนตรีประจำปี ครั้งที่ ๓ ในเดือนสิงหาคม ๑๙๖๕ นี้

๓. คณะกรรมการถาวร และคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง ซึ่งรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน หรือคณะกรรมการประจำแต่งตั้งขึ้นให้ปฏิบัติงานในสาขาอันอยู่ใน

ขอมขำยหน้าที หรือเพือพิจารณาเรื่องราวบางเรื่องโดยเฉพาะ ขณะนีประมุขระดับ
 รัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ ๒ ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ได้ลงมติ
 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเหล่านี้ไปแล้วคือ

(ก) คณะกรรมการดาวรว่าด้วยการผลิต และอุปทานอาหาร รวมทั้ง
 การประมง

(ข) คณะกรรมการดาวรว่าด้วยการ เติบโต

(ค) คณะกรรมการดาวรว่าด้วยการขนส่งทางอากาศของพลเรือน

(ง) คณะกรรมการดาวรว่าด้วยการคมนาคม บริการจราจรทาง
 อากาศและอุตุนิยมวิทยา

(จ) คณะกรรมการเฉพาะเรื่องว่าด้วยการเงิน

๔. ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศได้จัดตั้งสำนักเลขาธิการ
 อาเซียนแห่งชาติของตนขึ้น เพือทำหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับสมาคมอาเซียน ใน
 นามของประเทศนั้น ๆ และทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการสำหรับการประชุมใด ๆ ที่สมาคม
 อาเซียนกำหนดให้มีขึ้นในประเทศนั้น ๆ สำหรับประเทศไทย สำนักเลขาธิการอาสา -
 อาเซียน และแอสแปคแห่งชาติ ซึ่งอยู่ในกรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ ก็เป็น
 ผู้รับหน้าที่นี้ โดยให้บริการในการประชุมประจำปี หรือการประชุมพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศ

ประเทศ การประชุมของคณะกรรมการประจำ และคณะกรรมการอื่น ๆ ด้วย

๕. สมาชิกภาพ สมาคมอาเซียนขึ้นต้นจะรับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าเป็นสมาชิกใหม่ได้ ถ้าประเทศนั้น ๆ ยินดีรับเจตนารมณ์หลักการ และวัตถุประสงค์ของสมาคม ดังที่ระบุไว้ในปฏิญญาอาเซียน และการรับสมาชิกใหม่นี้จะต้องได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากบรรดาประเทศสมาชิกปัจจุบัน

ปฏิญญาอาเซียนได้ระบุว่า สมาคมนี้ได้ก่อกำเนิดขึ้นจากความตั้งใจร่วมกันของบรรดาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในอันที่จะรวมกันเป็นกลุ่มก้อน โดยอาศัยมิตรภาพและความร่วมมือกัน และแสวงหาสันติสุข เสรีภาพ และความเจริญรุ่งเรืองสำหรับประชาชนของตนและลูกหลานในอนาคต โดยอาศัยความเพียรพยายามและความเสียสละร่วมกัน ฉะนั้นสมาคมอาเซียนจึงเป็นการเข้ามาร่วมกันของบรรดาประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อร่วมมือกันในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และอื่น ๆ เพื่อสันติสุขและความรุ่งเรืองในภูมิภาค โดยไม่มีเจตนาที่จะเป็นปฏิปักษ์ต่อยุทธศาสตร์ใด ท่านเองเดียวกับสมาคมอาสาและแอสแปคนั้นเอง

การดำเนินงานของสมาคม

สมาคมอาเซียนได้ตกลงรับโอนกิจการและโครงการต่าง ๆ ของสมาคมอาสาที่ยังค้างอยู่มาดำเนินการต่อไป โดยแบ่งแยกออกเป็น ๒ ประเภท คือ โครงการ

ซึ่งสมควรจะดำเนินการได้ทันทีประเภทหนึ่ง กับโครงการซึ่งจะต้องศึกษาพิจารณากันต่อไปอีกประเภทหนึ่ง สำหรับโครงการประเภทแรกนั้นก็มียู่ ๑๐ หัวข้อด้วยกันคือ การผลิตและอุปทานอาหาร, การท่องเที่ยว, โทรคมนาคมและการขนส่ง, การส่งเสริมการค้าขายออก, การปล่อยการค้าเป็นเสรี, การแลกเปลี่ยนเยี่ยมเยียนกันในบ้านวัฒนธรรม, การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการในบ้านวัฒนธรรม การศึกษา วิทยาการและอื่น ๆ การแลกเปลี่ยนสิ่งพิมพ์ นิทรรศการศิลปกรรม และสื่อมวลชน ซึ่งโครงการต่าง ๆ ทั้มีอยู่ตามหัวข้อเหล่านี้มีจำนวนถึง ๒๒ โครงการด้วยกัน และหัวข้อว่าด้วยการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการทางวัฒนธรรม ฯลฯ นั้น รวมทั้งโครงการแลกเปลี่ยนศาสตราจารย์ทางวิชาแพทยศาสตร์ ซึ่งได้เริ่มดำเนินการแล้วในขั้นแรกระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย ก่อน และอาจจะขยายไปถึงประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในไม่ช้า

ส่วนโครงการประเภทหลังนั้นก็มียู่ ๔ หัวข้อ ซึ่งเหมือนกับประเภทแรกทุกประการ ยกเว้นการส่งเสริมการค้าขายออก และการแลกเปลี่ยน การเยี่ยมเยียนทางวัฒนธรรม และมีโครงการภายใต้หัวข้อเหล่านี้รวมทั้งสิ้น ๑๔ โครงการ ด้วยกัน

หลังจากการประชุมระดับรัฐมนตรีประจำปี ครั้งที่ ๒ ซึ่งมีขึ้น ณ กรุงจาการ์ตา เมื่อเดือนสิงหาคม ๑๙๖๔ แล้ว ก็ได้มีการดำเนินการตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนแล้วคือ การประชุมผู้แทนพาณิชย์และอุตสาหกรรมของอาเซียน ครั้งที่ ๑ ซึ่งได้มีขึ้น ณ กรุงมะนิลา ระหว่างวันที่ ๓๐ กันยายน ถึง ๕ ตุลาคม ๑๙๖๔ ส่วนการประชุมเจ้าหน้าที่สื่อมวลชนของอาเซียน

ซึ่งเดิมที่กำหนดจะมี ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ราวกลางเดือนตุลาคม ๑๙๖๘ นั้น ฝ่ายมาเลเซียซึ่งเป็นเจ้าภาพได้ขอเลื่อนไปโดยไม่มีกำหนดแน่นอนว่าจะมีเมื่อใด รวมทั้งการประชุมครั้งแรกของคณะกรรมการประจำซึ่งขณะนั้นปฏิบัติงานอยู่ ณ กัวลาลัมเปอร์ ก็ยังมีใ้คกำหนดว่าจะมีเมื่อใดเช่นเดียวกัน เนื่องจากความยุ่งยากซึ่งมีอยู่ในปัจจุบันระหว่างมาเลเซียกับฟิลิปปินส์เกี่ยวกับกรณีซาบัท แต่ถ้ามหาความยุ่งยากนั้นผ่อนคลายลงหรือมีการตกลงเกี่ยวกับกรณีนี้กันได้เมื่อใด การดำเนินงานของสมาคมอาเซียนก็คงจะก้าวรุดหน้าไปรวดเร็วกว่านี้

แม้ในปัจจุบันนี้จะมีองค์การความร่วมมือส่วนภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ด้วยเป็นจำนวนถึง ๓ องค์การ คือ สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาสา), คณะมนตรีเอเชียและแปซิฟิก (แอสแปค) และสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ก็ตาม แต่องค์การที่ได้ตั้งขึ้นเป็นปฐมและปูพื้นฐานของความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ให้แก่อีกสององค์การที่กำเนิดขึ้นภายหลังคือ สมาคมอาสา นั้น ขณะนี้ก็ได้มีขบวนการไว้วางใจระหว่างที่สมาคมอาเซียนกำลังพิจารณาปรับโอนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ไปเสร็จสิ้นแล้ว สมาคมอาสาเล็ก ๆ บุกตัวเองไปโดยปริยาย ซึ่งในปัจจุบันนี้สมาคมอาสาได้เลิกไปแล้ว^๓ คงเหลือแต่เพียงสององค์การคือ แอสแปค และอาเซียน แต่โดยที่องค์การ

^๓ คำให้สัมภาษณ์ของ นายถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แก่ผู้แทนหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๑ ณ กระทรวงการต่างประเทศ.

ทั้งสองนี้ก็มีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงไปในทางเดียวกัน ก็มีรูปร่างและความหวังที่ว่า ต่อไปข้างหน้าอาจมีการรวมกันเข้าเป็นองค์การ เดียวกันอีก ซึ่งจะอำนวยให้สมาชิกภาพขององค์การที่รวมกันนี้กว้างขวางยิ่งขึ้น และการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจอันดี และความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ก็คงจะแผ่ไพศาล และประสบความสำเร็จอย่างมากยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งเป็นเรื่องของอนาคตกาลที่จะต้องรอดูวิวัฒนาการของเหตุการณ์ต่อไป.

แผนผังการจัดรูปงานของสมาคมอาเชียน

